

GYORSKORCSOLYÁZÁS TÖRTÉNETE

Bevezető

Körülbelül az 1800-as évek legelejére tehető az úgynevezett "hollandi korcsolya" megjelenése és rohamos elterjedése, amely már jobban és biztosabban volt lábra erősíthető. Ennek a talp része ugyan még mindig fából készült, de ebbe egy hosszabb, elől felkunkorodó élezhető vaspengé volt beleerősítve. Ugyanerre az időre tehető az első gyorskorcsolyázó verseny időpontja is, ugyanis 1805-ben Hollandiában, Leeuwardenben 130 hölgy részvételével tartották meg az első igazi amatőr gyorskorcsolyázó versenyt. Ugyanis az urak ebben az időben csak kihívásos alapon versenyeztek egymással és fogadásokat kötöttek a versenyzőkre.

A korcsolya konstrukciós átalakulásával és az elérhető sebesség növekedése miatt a versenyek is átalakultak. Ismeretes, hogy az első gyorskorcsolya versenyeket Európában egyenes pályákon bonyolították le. A hosszabb versenytávok miatt, valamint a sok induló és az időjárás szeszélye miatt áttértek a körpályán való versenyzésre, páronkénti indítással. A körpálya kisebb helyet igényelt és előnye volt az is, hogy a verseny minden fázisa állandóan látható volt. Feljegyzések szerint 1835-ben Hollandiában több versenyt rendeztek, és ezeken nagyon sok néző jelent meg. Az 1850-es évben egyes versenyeken 50 ezer nézőről is írnak a krónikások. A pályák az egykori képek után ítélve egészen nagyvonalú építményekkel rendelkeztek: öltözők, étkezők, a bíróságnak külön elkerített rész, és az elmaradhatatlan katona-zenekarok szórazottatták a közönséget.

Hazai vonatkozásban az első feljegyzések még a 18. század derekára tevődnek. Egykori feljegyzések szerint Szilágyi Sámuel debreceni tanár - aki fiatalabb éveit Svájcban és Hollandiában töltötte - hozta be országunkba az első olyan korcsolyát, amellyel télen a befagyott Hortobágyon gyakorolhatott. Csodálói ugyan szép számmal voltak, de arra vonatkozó írásos emlékek már nem maradtak fenn, hogy egyáltalán valaki kedvet kapott volna a gyakorlásra. Hosszú idő telt el ezt követően, amíg hazai viszonylatban egyáltalán korcsolyázásról beszélhettünk. Magyarországon a rendszeres korcsolyázást a Balatonon a XIX. század legelején a keszthelyi Georgicon növendékei művelték legelőször. Akiknek a sporteszközöket gróf Festetich hozatta Hollandiából. Pesten az 1860-as években egymás után jöttek létre a torna és evezős egyletek. A korcsolyasport is követte azokat az egyleti sportlétté alakulás társadalmi útján.

A korcsolyázás kezdete Magyarországon

A krónikások szerint több üzletember is akadt 1860-as évek elején, akik támogatták a korcsolyázás ötletét, mint a téli társasági élet egyik formáját. Többek között Beywinkler Károly volt az egyik közismert egyénisége a korcsolyázásnak, akinek jégpályája volt a Klemm-féle téglavetőnél, a másik jégpálya Budán volt a Kristen téglavető gödrében, ahol később a Budai Torna Egylet telepedett le (mai Széll Kálmán tér). Bár az 1891. évi január hó 18-án rendezett házi versenyen már nagy haladásról tanúskodtak az eredmények. Áldási Imre nevét kell említenünk, akit az első igazi értelemben vett magyar gyorskorcsolyázónak tekintünk, kitartó példaadása elismerést váltott ki az egykori egyleti vezetés köreiből. A Nemzetközi Korcsolyázó Szövetség (ISU) megalakulását (1892) követően az 1893-as szezonban, február 8-án már teljesen szabályos és "sportszerű" gyorskorcsolyázó versenyt rendeztek a Városligetben. Igaz

még nem versenykorcsolyákkal, hanem rövid-korcsolyákkal álltak rajthoz az első próbálkozók. A Budapesti Korcsolyázó Egylet versenyén az 500 métert Tóth Jenő nyerte 1 perc 2.5 másodperces eredménnyel (1:02.5). Ugyanezen a versenyen Lillits Milutin 400 méteren győzött 49.8 másodperces eredménnyel, valamint az 1500 méteres távot Staudner Gyula nyerte meg 3 perc 28.5 másodperces eredménnyel (3:28.5).

Az ISU megalakulását (1892) követő első Világbajnokságról és Európa-bajnokságról érkező információk nagy fellendülést idéztek elő a magyar gyorskorcsolyázó sport megteremtésében: Az 1894-es esztendőben a BKE keretein belül megalakult a "Sportbizottság", amelynek tagjai: Szent-Györgyi Imre, Földváry Tibor és Erlich János voltak. Ebben az évben hoztak be először Magyarországra igazi gyorskorcsolyát, ennek megfelelően megkezdhették a "rendszeres traininget" a versenyző jelöltek Frey Lipót, neves osztrák mester irányítása mellett.

Az 1894/95-ös téli szezonban ünnepelte az egylet, azaz a BKE fennállásának 25 éves jubileumát. Ezt figyelembe véve az ISU a BKE rendezésére bízta és Budapestnek adta a 3. Európa-bajnokság rendezési jogát. A nagy eseményre a városligeti jégpályán 1895. január 26-27-én került sor. Gyorskorcsolyázásban hivatalosan nem volt magyar résztvevője az Európa-bajnokságnak, de egy versenyszámban rajthoz állt Klimok László, aki 1:05,0 alatt teljesítette az 500 méteres távot. Az első budapesti Európa-bajnokságnak norvég győztese volt, Alfred Naess személyében, akinek az időeredményei a következők voltak: 500 m-en 47.6 sec; 1500 m-en 2:49.4 sec; 5000 m-en 9:38.4 sec.

Ez a verseny nagy hatással volt a magyar gyorskorcsolyázó sport fejlődésére. A versenyzők száma mindinkább szaporodott. Az új nevek: Grill Lajos, Becker Brunó és Hölle Márton. Így 1897-ben már külföldre is ellátogattak a magyar versenyzők. Tóth és Lillits Prágában szerepeltek, ahonnan egy első (I.) és két második (II.), valamint három harmadik (III.) díjat hoztak el. A következő évben 1898-ban Davosban (Svájc) megtartott VI. Világbajnokságon először jelenik meg magyar gyorskorcsolyázó. A BKE Sportbizottsága Szabó Istvánt, az akkori idők legjobb magyar gyorskorcsolyázóját küldte el a világbajnokságra. Természetesen a "tapasztaltabb" mezőnyben jelentős eredményt nem tudott felmutatni: 8. volt 500 m-en (50.8), 5000 m-en 9. Volt (9:40.6) és 1500 m-en bukott (feladta). Az 1898. Évben újra külföldi tréner vezetésével készültek és treníroztak a magyar gyorskorcsolyázók. A BKE vezetése a berlini Max Fabiant szerződtette. Az 1899-es év nagyon jelentős a magyar gyorskorcsolyázó sport történetében: ebben az évben készültek el a gyorskorcsolyázó verseny szabályai, amelyeket dr. Liedemann Frigyes és dr. Szent-Györgyi Imre állított össze a nemzetközi (ISU) előírásoknak megfelelően. Így kerülhetett sor az első magyar gyorskorcsolyázó bajnokság, az 1900-as "Nemzeti Bajnokság" kiírására és megrendezésére. A magyar gyorskorcsolyázó bajnokságon ugyanazokat a versenytávokat teljesítették a versenyzők, mint a világversenyeken: 500, 1500, 5000 és 10000 méteres távokat. Az első "Nemzeti Bajnokság" megrendezése új versenyzők megjelenését eredményezte, akik közül megemlíthetjük Bihari József, Halmay Zoltán, Sick László, Manno Miltiades és Wampetich Imre nevét.

Magyarország első gyorskorcsolyázó bajnoka: Péczeli Andor volt, aki az először kiírt 1899-1900-as "Nemzeti Bajnokság"-ot nyerte meg kitűnő ellenfelekkel szemben:

1. Nemzeti Bajnokság

Budapest, Városligeti-tó, BKE - Jégpálya, 1900. január 21-22.

1.	Péczeli Andor	3x1 Győzelem
2.	Halmay Zoltán	9.5 Helyezési pont
3.	Bihari József	10.5 Helyezési pont

500 m

1.	Bihari József	51.6
2.	Lillits Milutin	51.7
3.	Halmay Zoltán	53.1

1500 m

1.	Péczeli Andor	2:47.2
2.	Bihari József	2:51.9
3.	Halmay Zoltán	2:51.9

5000 m

1.	Péczeli Andor	9:59.6
2.	Halmay Zoltán	10:22.6
3.	Bihari József	10:26.2

10000 m

1.	Péczeli Andor	20:55.2
2.	Halmay Zoltán	21:10.0
3.	Chován Kálmán	22:15.0

Gyorskorcsolyázósportunk a világháborúk között

Az 1908/09-es téli versenyszezon nemcsak azért volt jelentős, mert újra Budapest rendezhette meg az Európa-bajnokságot – hanem – azért, mert az 1908-as esztendő végén, december 27-én alakult meg a **Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség**, nyolc egyesület részvételével. Az újonnan alakult szövetség és a BKE 1909-ben vállalta a rangos esemény: a Női Műkorcsolyázó Világ-bajnokság és a Gyorskorcsolyázó Európa-bajnokság budapesti rendezését január 23-24-én. Mint ismeretes a magyar Kronberger Lili nyerte a műkorcsolyázók női világbajnokságát és a magyarok említésre méltó eredménye Manno Miltiades 5. helyezése volt az 500 méteres távon a budapesti 17. Gyorskorcsolyázó Európa Bajnokságon. Ezzel Manno Miltiades megismételte előző évi, Klagenfurtban, az 1908-as Európa Bajnokságon elért hasonló eredményét. A nemzetközi korcsolyasport szempontjából nagy jelentősége volt az első szabadtéri műjégpálya megépítésének Bécsben 1912-ben. Budapesten a BKE és a MOKSZ (*Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség*) már 1912-ben tervezte a budapesti műjégpálya megépítését, de a sportlétesítmények építését, az akkori városi hivatal ugyancsak lassan bírálta el és engedélyezte az építés megkezdését. Így az I. Világháború kitörése előtt már nem is került sor a budapesti műjégpálya megépítésére. Mint ismeretes: a világháború ideje alatt nem rendezték meg a hazai bajnokságokat, és a világvorsenyek is elmaradtak, a többi sportághoz hasonlóan.

Manno Miltiadest három bajnoki győzelme után 1911-ben Gyurmán Dezső (BBTE) váltotta fel a bajnoki dobogón, aki már 1908-ban a klagenfurti Európa Bajnokságon nagyon jól szerepelt és négy bajnoki győzelme volt 1914-ig. Majd az első világháborút követően 1919-ben Koronek János, 1922-ben Déván István, 1924-ben Deschán Iván volt a bajnok, aztán 1925-től pedig Eötvös Zoltán sorozata kezdődött, de ez már a gyorskorcsolyázó sportunk egy másik fejezetéhez tartozik.

Kétségtelen, hogy a jeges sportágak magyarországi fejlődésében nagyon nagy fejlődést jelentett a Városligeti Műjégpálya megnyitása. A műjégpálya 1926. november 26-i megnyitása után lehetővé vált, hogy a jeges sportágak versenyzői 105 napos szezonban korcsolyázzanak és edzenek a Városligetben. Újra benépesült a jégpálya a gyorskorcsolyázók tréningeinek idejére. Az első “szárnypróbálgatás” után kimerészkedtek fiataljaink a davosi “oroszlánbarlang”-ba. Davosban az 1928-as világbajnokságon Eötvös Zoltán, az összetett versenyben a 18. helyen végzett. De hatalmas meglepetést okozott Kauser István, aki viszont a 10. helyen végzett és a

különböző távokon is tiszteletet parancsoló helyezéseket ért el: 500 m-en 7. (45.9); 5000 m-en 13. (9:24.0); 1500 m-en 12. (2:31.0); 10000 m-en pedig 11. volt (19:34.8).

A századforduló óta ilyen eredménye nem volt a magyar gyorskorcsolyázó sportnak. Elsősorban azért volt jelentős Kausernek a teljesítménye, mert megdőlt egy, az I. Világháború előtt hangoztatott tétel, amely szerint a magyarok nem tudnak jól hosszútávokon versenyezni. De meg kell említeni Eötvös Zoltán nevét, aki négyszer nyerte el a magyar gyorskorcsolyázó bajnoki címet egymás után, 1925 és 1928 között. Majd Kauser István következett 1929-ben, őt Kimmerling József váltotta fel a bajnoki dobogón 1930-ban, és őt Vita Andor követte 1931-ben, azonban 1932-ben és 1933-ban Wintner István lett a bajnok. A “nagy négyes”-nek becézett fiatalok csoportja a csúcsdöntők első nagy kollektívája volt. Kauser István 1929. január 29-én, Davosban az Európa-bajnokságon 46 másodperc alá vitte az országos csúcsot 500 méteren. Majd az ő rekordját Kimmerling József javította meg 1931-ben ugyanazon a davosi versenypályán, de őt Eötvös Zoltán még ugyanazon a napon egy tized másodperccel túlszárnyalta. Wintner István 1934. január 14-én, Davosban 43.6 másodpercre javította a magyar gyorskorcsolyázó rekordot az 500 m-es távon, amikor a világcúcsot 42.5-el a norvég Hans Engnestangen tartotta. Wintner csúcsát pontosan 30 évvel később Martos György, 1964. február 22-én javította meg Helsinkiben 43.2-re, de akkor már a világcúcs 39.5 volt, amelyet a szovjet Jevgenyij Grisin tartott. Micsoda különbség ez a világcúcsához viszonyítva.

Kimmerling József különben 1933-ban főiskola világbajnokságot nyert Davosban. Kimmerling kitűnő korcsolyázó stílusa nagyon sok fiatalt nyert meg a gyorskorcsolyázó sportnak. Hídvéghy László hétszer nyerte meg a bajnokságot, míg a Ladányi Gedeon csak háromszor tudott győzni ellenében. A BKE a 30-as évek közepétől az osztrák Wazuleket szerződtette a gyorskorcsolyázók mellé edzőnek. Wazulek rendkívül népszerű volt a fiatal versenyzők körében és nagy újítása a Városligetben a stopperórával ellenőrzött “köridő” tartása volt. Ugyanis addig tréningeken nem volt jellemző az időre korcsolyázás. Hídvéghy 1936-ban a téli olimpián debütált és 10000 méteren a 14. helyezést érte el, de ez nem tükrözte az igazi képességeit. Ugyan ebben az évben, Davosban a világbajnokságon a három magyar versenyző sorrendje a következő volt: 21. Ladányi Gedeon, 22. Ladányi Ernő, 23. Hídvéghy László – az indulók száma 41 volt. Mondhatnánk a középmezőnyben végeztek, de ha azt is figyelembe vesszük, hogy 1928 óta nem vett részt világbajnokságon magyar versenyző, akkor azt kell mondanunk: jó az a középmezőny! Két évvel később ugyanott, Davosban a világbajnokság végső sorrendjében a magyarok helyezései a következők voltak: 12. Hídvéghy László, 13. Ladányi Gedeon, 14. Ladányi Ernő. Jelentős előrelépés volt. Még ha azt is figyelembe vesszük, hogy egy évvel korábban 1937-ben, Davosban az Európa-bajnokságon Hídvéghy csak a 13. helyet szerezte meg “összetettben”, akkor a fejlődés körvonalai rajzolódnak képzeletben elénk. Az 1938-ban Hamarban megrendezett Európa-bajnokságon két magyar versenyző indult. Hídvéghy László a 21. helyen végzett “összetettben”, míg Ladányi Ernő nem fejezte be a versenyt, nem futotta le a negyedik távot és így nem lett rangsorolva.

Ladányi Gedeon 1940-es bajnoki győzelme után az 1941. évi Magyar Gyorskorcsolyázó Bajnokság megrendezése előtt, bizonyos nézeteltérés alakult ki a versenyzők és a sportág szakvezetése között, a bajnokság időpontja és az edzéslehetőségek körülményei miatt. A versenyzők petíció benyújtásával kísérelték meg a helyzet megmentését. De a szövetség és a BKE vezetése hajthatatlan maradt. Az eseményekbe bekapcsolódott még a sportot felügyelő államtitkár is, hogy a megegyezés létrejöhessen. Azonban mind a szakvezetés, mind a versenyzők hajthatatlanok maradtak álláspontjuk vonatkozásában. Így történhetett meg, hogy a

33. Magyar Gyorskorcsolyázó Bajnokság első napján csak két versenyző állt rajthoz. Kiss Árpád és Wintner István. A többi “sztrájkoló” versenyző a városligeti hídról figyelte az előkészületeket. Mikor Wintner észrevette, hogy a többiek fenn vannak a hídon, az első táv teljesítése után sérülést jelentett be, majd ő is felment a hídra a többiek közé – miután neki elfelejtettek a többiek szólni. A sportág történelmébe pedig beírták, hogy az 1941. évi Gyorskorcsolyázó Magyar Bajnok: Kiss Árpád, aki egymagában rótt a bajnokságon a köröket.

A Magyar Országos Korcsolyázó Szövetséghez tartozó jeges sportágakban, így a gyorskorcsolyázásban is, csak 1945-ben maradt ki a bajnokság megrendezése a háborús események miatt. A krónikába fel kellett jegyeznünk, hogy az 1944. évi gyorskorcsolyázó bajnokunk egy nagy reménységű fiatalember volt: Pajor Kornél személyében.

A magyar gyorskorcsolyázás siker évei

Mint ismeretes, 1940-től 1946-ig a Nemzetközi Korcsolyázó Szövetség (ISU) a háború miatt nem rendezte meg a nemzetközi bajnokságokat. Így 1940 és 1944 között csak a Magyar Gyorskorcsolyázó Bajnokságok jelentették versenyzőink számára a nagy versenyek lehetőségeit. A II. Világháború után újjászervezett MOKSZ is csak 1948-ban küldhette el először a magyar versenyzőket a világversenyekre és a téli olimpiára. Az ISU az 1946/47 téli szezonban kezdte meg az újbóli működését, de Magyarországot a Szövetséges Hatalmak nyomására nem vették vissza, tagságát csak 1947 nyarán kapta vissza.

Amint az ismeretes, az 1938/39-es szezontól új edzőt szerződtetett a BKE elnöksége a gyorskorcsolyázók mellé, az osztrák Karl Wazuleket, az 1935. évi Európa Bajnokot. Így Wazulek egy korábbi osztrák edző, Schilling mester (1929-31) nyomdokaiba lépett. Wazuleket azonnal megszerették a magyar versenyzők, hiszen szoros versenyzői kapcsolata volt velük. Főleg az akkori “suhancok”: Lőrincz, Pajor, Kilián, Ruttkay, valamint a tapasztaltabb Ládányi Gida (Gedeon) dolgoztak nagyon eredményesen a keze alatt. Ládányi Gida meg is nyerte az 1939, 1940 és 1942. évi Magyar Bajnokságot.

Wazulek “nagy újítása” a Városligeti Műjégpályán a stopperórával ellenőrzött köridő tartás volt. Wazulek ezzel a módszerrel az állóképesség fejlesztésén túl a sebesség érzékelésének fontosságát is belenevelte a fiúkba. Ugyanis addig a trainingeken nem volt jellemző az időre korcsolyázás. De sajnos jött a háború és minden tönkre ment. Nemcsak a műjégpálya sérült meg, hanem barátok tűntek el és haltak meg. A pálya bombatalálatot kapott a híd felőli “patkó” részén. Wazulek a fél lábát hagyta a háborúban, és mi is igyekeztünk megúszni a felesleges vérontást. Sajnos ez Wintner Istvánnak nem sikerült, s a magyar gyorskorcsolyázás 1932. és 33. évi bajnoka munkaszolgálatos táborban tűnt el és halt meg, állítólag németek keze által. Közelebbit a mai napig nem tudunk halálának körülményeiről.

A Műjégpálya újjáépítése elsősorban az akkori szakvezetés leleményességének köszönhető, s ennek köszönhetően 1946-os szezonra már működő képes jégpálya állt rendelkezésre. Ezt, előnyt az 1948-as téli olimpián, St. Moritzban érzékelhettük először, ahol Pajor Kornél mutogatta növekvő “oroszlán-körmeit” és a többiek is jónak mondható eredményeket produkáltak. S ment velük szegény Wazulek is, már fél-lábbal bicegve, hogy megnézzék munkája eredményét, és hogy gyönyörködhesen “fiaiban”. A St. Moritzban rendezett téli olimpiára való kiutazást a Korcsolyázó Szövetség egyik mecénása és elnökség tagja, Jámbor úr (vaskereskedő) tette lehetővé pénzadományával, és így a téli olimpiák történelmében először nagyszámú csapattal, köztük 5 gyorskorcsolyázóval utazott a magyar csapat a téli olimpiai játékokra. Aztán az eredmények a szakvezetést igazolták:

Pajor Kornél 4. 10000 méteren és 10. volt 5000 méteren, Ruttkay Iván 10. volt 1500 méteren

Az olimpiai eredmények tükrében – ahol a csapatunk a nemzetek közötti nem hivatalos pontversenyben a 6. helyet foglalta el a gyorskorcsolyázásban (először és utoljára?) – megindult a Sport Hivatalban az egymás győzködése: menjünk Norvégiába az Európa-bajnokságra, vagy ne menjünk! Végül is Gedényi Mihály az SH akkori főtitkára engedett és utazott a csapat: hárman az EB-re és egy fő a VB-re Helsinkibe. Aztán az eredmények talán már minket igazoltak, ugyanis Pajor az “összetettben” nyolcadik lett Norvégiában az EB-n.

Hamar (Norvégia), 42. Gyorskorcsolyázó Európa-bajnokság

1948. február 14-15.

8. Pajor Kornél 201.78 pont - 46.1 (9) 8:48.3 (10) 2:25.4 (7) 18:06.7 (7)

- Ruttkay Iván --- 47.8 (22) 8:56.2 (16) 2:26.7 (16) --

- Hídvéghy László --- 49.3 (28) 9:16.6 (22) 2:33.3 (26) --

Helsinki, 42. Gyorskorcsolyázó Világbajnokság

1948. február 28-29.

- Hídvéghy László --- 48.5 (28) 9:25.8 (19) 2:31.8 (18) --

Majd következett a nagy év, **a magyar gyorskorcsolyázás “arany éve”**:

1949.

Először Davosba utazott a magyar gyorskorcsolyázók csapata:

Davos, 43. Gyorskorcsolyázó Európa-bajnokság

1949. február 5-6.

Bronzérmes (3.) Pajor Kornél – Magyarország 190.61 pont –

44.5(8) 8:13.5 (1) 2:17.5 (4) 16:58.6 (2)

- Kilián János --- 44.4 (7) 8:52.1 (16) 2:22.7 (14) ---

- Ladányi Gedeon --- 46.0 (17) 8:52.5 (17) 2:22.8 (15) ---

- Merényi József --- 46.1 (18) 8:48.7 (15) 2:25.0 (17) ---

Pajor Kornél - 8:13.5 - 5000 méteres eredménye:

ÚJ VILÁGCSÚCS!

Csak zárójelben jegyezhetjük meg, hogy Pajor 10000 méteres eredménye: 16:58.6 az első 17 percen aluli teljesítmény volt a világon, azonban az 2 párral később startoló norvég Hjalmar Andersen 16:57.4-as eredménye lett a hivatalos világcúcs, az akkori szabályoknak megfelelően. Ugyanez a csapat utazott tovább Norvégiába, Osloba a világbajnokságra, amely egy rendkívül érdekes taktikai versenyt eredményezett, tegyük hozzá szerencsénkre, mert a gyorskorcsolyázás egyik “Mekkájának” számító Bislett Stadionban, a jég a meleg időjárás hatására egy kicsit megpuhult. Így érdekes verseny alakult ki ezen a világbajnokságon:

“... Az 500 méteres távon Pajor és nagy ellenfele, a holland Kees Broekman azonos időeredménnyel (48.5) a 8. helyre kerültek. Az 5000 méteres távot már Pajor nyerte, egy nagyon jó taktikával, amelyet technikailag is tökéletesen vitelezett ki: mert szűken a pálya szegélyjelei mellett belül korcsolyázott, így nem használta a felvágott “kásás” pályarészt. Az 1500 méteres távon a rivális bajnok az 5. helyen ért be, míg Pajor közvetlenül mögötte a 6. helyre futott be, minimálisnak tekinthető 0,9 másodperces hátránnyal. Majd jött a mindent eldöntő 10000 méteres utolsó táv. Az első párban futó norvég Odd Lundberg 19:41-es ideje már előre jelezte,

hogy a testsúlyban nehezebb versenyzők ezen a napon nagy hátrányt fognak szenvedni. Anton Huiskes a hollandoktól, a második párbán már nagyon nehezen viselte el a jégviszonyokat és az utolsó, 25. körben csak taposni tudta a "jégkását" – így időeredménye sem volt számottevő: 2:18,5. A finn Kalevi Laitinen és a holland Winn van der Voort még lassúbbak voltak. Az 5. párbán futó hosszútáv specialista amerikai Johnny Croushey 19:40,2-es eredménye már jelezte Pajor lehetőségét. Majd következett Pajor és Broekman összecsapása. Úgy 7200 méterig együtt haladtak, eddig még nem volt 3 másodperc különbség a két versenyző között. De Pajor által választott előző napi taktika ismét meghozta a várt előnyt, mert a Broekman számára szükséges 6 másodperces előny megszerzését lehetetlenné tette Pajor folyamatos vezetése. Így az utolsó három körben biztosan vezetve, mintegy egyenesnyi (100 m) távolság volt már közöttük és 11 másodperces előnyt szerezve futott be a célba elsőnek Pajor Kornél. Így született meg Pajor Kornél világbajnoki győzelme és Magyarország első gyorskorcsolyázó világbajnoki aranya.”

Oslo, Norvégia – 43. Gyorskorcsolyázó Világbajnokság

1949. február 19-20.

Aranyérmes: 1. Pajor Kornél – Magyarország 211.07 pont –

48,5 (8) 9:09.4 (1) 2:34.6 (6) 18:42.0 (1)

- Merényi József --- 50.4 (21) 9:58.6 (21) 2:45.5 (22) ---
- Ladányi Gedeon --- 51.4 (25) 10:21.2 (27) 2:45.7 (23) ---
- Kilián János --- 53.0 (28) 10:21.9 (28) 2:46.5 (24) ---

A magyar gyorskorcsolyázó bajnokságokon 1946 utáni időszakban egymás után háromszor: 1947, 1948 és 1949-ben Pajor Kornél győzedelmeskedett. Majd 1950-ben Merényi József volt a gyorskorcsolyázás magyar bajnoka. A hazai politikai és gazdasági légkör történelmileg közismert rossz helyzete miatt több kitűnő gyorskorcsolyázó versenyzőnk a disszidálást választotta. Így kint maradt Pajor Kornél is, aki Svédországban telepedett le.

A magyar gyorskorcsolyázás nemzeti bajnokai 1950-től

A magyar gyorskorcsolyázásra jellemző módon az 50-es évektől kezdődően – mint ahogy az a sportág korábbi időszakaiban is előfordult és tapasztalható volt – egy-egy versenyző birtokolta több éven keresztül a bajnoki címet. Így 1950 és 1956 között Merényi József hatszor nyert bajnokságot, míg az ő sorozatát Kónya Béla csak egyszer tudta 1954-ben megszakítani.

Gyorskorcsolyázó bajnokságot Magyarországon nőknek először 1952-ben rendeztek. A bajnokságot Földváry Boér Mária nyerte (Földváry Tibor, az 1895-ös műkorcsolyázó Európa-bajnokunk unokája). A II. Világháború előtt, a 30-as években már történtek kísérletek a női gyorskorcsolyázás bevezetésére hazánkban. Eltekintve attól a néhány próbálkozástól, kijelenthetjük, hogy ezt akkor nem sikerült megvalósítani. Az 1931-es szezonban Polacsek Vera (1:17.2), Tóth Szilvia (1:11.4) és az 500 m-es táv női alapsúcsát korcsolyázó Hlavay Erzsébet (1:03.8) említendők. Majd 1933-ban Fekete Magdolna (1:13.0), Sopovsek Elza (1:09.4) és Schubert Gizella voltak az újabb jelentkezők. De az 50-es évek elejéig semmi komolyabb női versenyzőt nem tudott a sportág felmutatni. Miután a MOKSZ vezetése tudomásul vette a politikai változással járó kötelezettségvállalást (1950-ben Moszkvában rendezték a női világbajnokságot és azon magyar női versenyző nem jelent meg), napirendre került a női gyorskorcsolyázás kérdése. Így az 1950-es versenyszezonban már hat új női versenyző rajthoz is állt. Kiemelkedett közülük Kovács Júlia 500 m-es új női rekordjával (57.5). De ugyancsak ebben a szezonban kezdte el a versenyzést a későbbi első magyar gyorskorcsolyázó

bajnoknőnk, Földváry Boér Mária is. Az események politikai “pikantériájához” tartozik, hogy az állami sportvezetés Kovács Júliát 1951-ben a Szovjetunióba küldte edzőtáborozni – ahol javított saját rekordján –, hogy a szovjet edzők megmutathassák tudásukat a női versenyzők felkészítésében. Közben Brassó Poianára (Romániába) utazott a főiskolai világbajnokságon résztvevő csapatunk, köztük női gyorskorcsolyázóink is. Azonban a főiskolai világbajnokságon résztvevő Földváry Boér Mária sokkal jobb eredményt ért el magyar felkészítéssel, mint a több hónapos külföldi edzőtáborozáson résztvevő Kovács Júlia. Így az első női gyorskorcsolyázó bajnokság rajtjánál, – amelyen nyolc női versenyző állt rajthoz – Kovács Júlia már meg sem jelent.

Az 1952-es év ismételten az olimpia éve volt. Gyorskorcsolyázásban Osloban Lőrincz Ferenc az 1500 méteres távon a 10. helyezést érte el, míg Merényi József a leghosszabb távon, 10000 méteren a 17. volt. Az első önálló Téli Olimpiát Chamonix-ban (Franciaországban) rendezték, 1924. január 25 és február 4 között. Ezt megelőzően is rendeztek jeges versenyszámokat a nyári olimpiák keretein belül: Londonban 1908-ban, a IV. Olimpiai Játékokon a műkorcsolyázás szerepelt fedett műjégpályán, majd az I. Világháborút követően, Antwerpenben megtartott VII. Olimpiai Játékok újra lehetőséget adtak a jeges sportágaknak, ahol ismét fedett műjégpályán a műkorcsolyázás mellett már a jégkorong is szerepelt. Ezt követően döntött a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) az 1924-ben megrendezésre kerülő I. Téli Olimpiai Játékok megszervezése mellett. Azonban a versenyszabályok egyeztetése miatt nem volt teljes az egyetértés az ISU és a NOB között. Ennek köszönhetően a téli olimpiákon szereplő gyorskorcsolya versenyszámok szabályait csak a lezajlott események után, az 1925-ös davosi ISU Kongresszuson szabályozták először.

Gyorskorcsolyázóink népes csapattal 1955-ben először utaztak ki a híres Alma-Ata-i magaslati gyorskorcsolyapályára, Medeoba, hogy ott készüljenek a Moszkvában megrendezésre kerülő világbajnokságra. A magaslati pályán rendezett több felkészülési versenyen a magyarok elsősorban a rövidebb távokon többször megjavították az országos rekordokat. A moszkvai világbajnokságon Lőrincz Ferenc és Kónya Béla szerepelt az “elvárások” szerint. Lőrincz Ferenc 1500 m-en 19. és Kónya Béla is 19-dik, de 5000 m-en, viszont Kovács Árpád 500 m-en csak a 20. helyezést érte el. Az egy évvel későbbi, Kvarnsvedenben megrendezett női világbajnokságon indultak először magyar női gyorskorcsolyázók világversenyen. A bemutatkozás nem sikerült túl sikeresre, mert a 25 induló versenyző közül a magyar színekben induló Róka Ilona 20. volt, Földváry Boér Mária 22. és Fazekas Ágnes a 23. helyen végzett. A férfiak sem voltak sikeresebbek, az 1957-es Östersundban megrendezésre kerülő világbajnokságon, a magyar színeket egyedül képviselő Merényi Józsefnek a legjobb helyezése az 1500 méteres távon csak a 26. hely volt. Az egy évvel későbbi, Helsinkiben megtartott világbajnokságon, Ivánkai György sem járt jobban, aki az 5000 m-es 28. helyével a középmezőny második felébe kerül. Mi is történt valójában?

Az 1956-os népfelkelést és forradalmat követő tömeges elvándorlás az élvonalbeli versenyzőink elvesztését is magával hozta. Gyorskorcsolyázásban a 16 főt számláló I. osztályú versenyzőgárdából 11-en külföldre távoztak. Köztük Lőrincz Ferenc és Kónya Béla is, akiknek a nemzetközi előrelépése várható volt. Ezért jelenthetjük ki, hogy az 1956-os Forradalom megtörte az egyszer már félbeszakadt fejlődés folyamatosságát a gyorskorcsolyázó sportban is. Gyorskorcsolyázóink a forradalom utáni időszakot, a lengyel szövetség segítségével, Zakopaneban töltötték és ott készültek a versenyekre.

A gyorskorcsolyázás új bajnoka 1957-ben egy fiatal versenyző: Ivánkai György lett. A következő években ő is a sokszoros bajnokok sorába lépett: kilenc bajnoki aranyérmével.

Természetesen nemcsak a hazai mezőnyben jeleskedett Ivánkai György, hanem komoly nemzetközi sikereket ért el, elsősorban a szocialista országok versenyein. Azonban világversenyen soha nem sikerült az első 16 közé kerülnie. Ennek ellenére az 5000 méteres eredményével előkelő helyen jegyezték a szezon-világranglistákon. Őt követte Martos György a bajnokok sorában, aki 1964-ben nyert először, majd Ivánkaival egymást váltogatva éveken keresztül viaskodtak. Martos György a bajnoki érmek terén ért el rekordot azzal, hogy 1964 és 1975 között tizenegyszer állt a dobogó legmagasabb fokán a nemzeti bajnokságokon. Ezen kívül még ötször volt bajnok az 1971-től megrendezett "Sprint Bajnokságokon". Martos György az egyik kiemelkedő egyénisége volt a magyar gyorskorcsolyázó sportnak és a világversenyeken inkább a rövidtávú versenyzés feküdt jobban neki. Említésre méltó, hogy az 1964-es világbajnokságon, 500 méteren 11. volt.

A hatvanas évek második felére esik egy nagyon fontos műszaki változás is a Műjégpályával kapcsolatban. Ugyanis az 1967/1968-as szezontól a korábbi 300 méteres versenypályát, a nemzetközi előírásoknak megfelelően 400 méteres standard pályára építették át. Ezt követően a gyorskorcsolyázásban számos sikeres nemzetközi versenyt – többek között gyorskorcsolyázó IBV-t – rendeztek a Vajdahunyad-vár tövében. A női gyorskorcsolyázásban erre az időszakra esik Ihászné Magyar Kornélia "egyeduralkodása", aki nem kevesebb, mint tizenkét bajnoki aranyat szerzett 1961 és 1972 között. Ezzel valószínűleg egy nehezen megdönthető rekordot állított fel, amelyet nemcsak a bajnoki érmek száma, hanem válogatott versenyzőként történt helytállásai és országos csúcseinak számai is reprezentálnak. Ihászné sorozatát egyetlen egyszer Tamássy Piroska, 1965-ben tudta megszakítani.

Az 1970-es évek közepétől, Martos Györgyöt követően Takács András kétszer nyert bajnokságot a férfiaknál, majd őt Temesi Imre követte, de Görgényi András 1980-ban megszakította a sorozatát és ő lett a bajnok. Kétségtelen, hogy ebben az időszakban a sportág kimagasló egyénisége Temesi Imre volt, aki négy "összetett"- és hat sprint-bajnoki aranyával, valamint Ivánkai Györggyel azonosan: 47 országos csúcsával és versenyzői teljesítményével klasszis versenyzőnek számított. Sajnálatos, hogy ezekben az években világversenyeken magyar gyorskorcsolyázók nem vettek részt, mivel a felettes sporthatóságunk, a Sporthivatal csak a siker sportágakat támogatta. Így világbajnokságokon 1966 és 1988 között magyar versenyző nem szerepelt, míg az Európa-bajnokságokon 1972 és 1987 között magyar férfi versenyző nem indult. Hihetetlen, de ez ellen a sportág szakvezetése semmit nem tett. Így az 1970-es évek második felétől megindult hihetetlen sportági fejlődésnek nem volt meg a továbblépéshez szükséges felső sportvezetési támogatottsága.

A 70-es évek második felétől a Városligeti Műjégpályán soha nem látott számú fiatal húzott gyorskorcsolyát és kezdte meg ennek a sportágnak a művelését. Az esti versenyeken rendszeressé váltak a 100 fő feletti rajthoz állók száma és újra hozzánk jártak a szomszédos országok versenyzői edzőtáborozni és versenyezni. Minden jel arra mutatott, hogy elindult egy jelentős fejlődés a magyar gyorskorcsolyázásban. Míg 1975 után a férfiaknál Temesi Imre Takács Andrással és Görgényi Andrással felváltva viaskodtak a bajnoki címért, addig a hölgyeknél Ihász Sándorné hosszú sorozatát követően, Nagy Judit és Dénes Zsuzsa küzdelme folyt. Ennek az időszaknak egyik legérdekesebb versenye, amely Temesi Imre áttörését eredményezte, az 1977. február 16-17-én megrendezett Távonkénti Budapest-bajnokság volt, amely nemcsak Temesi Imre "négyes" csúcscsúcsját eredményezte, hanem egy új korszak előjele volt a magyar gyorskorcsolyázásban.

Az 1978-as évtől beindított utánpótlás nevelés sportiskolai módszerrel nagyon hamar meghozta az eredményét, s ennek megfelelően már 1979-80-ban komoly jelei mutatkoztak. Elsősorban

Hunyady Emesét kell említenünk a sok tehetséges fiatal közül, aki még nem volt 14 éves, amikor első felnőtt korosztályos rekordját érte el 1979. december 13-án. Persze már az előző nap, december 12-én is ráijesztett a felnőtt mezőnyre, amikor csak 1 századnyira maradt el az 500 méteres táv csúcsától, de az 1500 méteren történt csúcsjavítása mégiscsak meglepetés volt. Egy héttel később aztán elkövette azt, amire senki sem számított: 46 másodperc alá vitte az 500-as női felnőtt rekordot (45,82). Csodálatos idők voltak, húsz-huszonöt éves “szakállas” ifjúsági rekordok dőltek meg a fiúknál is. A rekord-versenyszezon az 1982/83-as szezon volt, amikor igazán komoly matematikai feladatot jelentett a sportág főstatisztikusának a szezon rekordjainak összeszámlálása, mert ilyen rekordtermésre még a “nagy öreg” jegesek sem emlékeztek. Nem tévedés: a különböző korcsoportokban nem kevesebb, mint 131 országos csúcs született. Külön kiemeli e rekordszüret nagyságát az a tény, hogy a junior és az ifjúsági korosztályban az összes férfi és női csúcs megdőlt. Ennek a korszaknak volt nagy sprinter egyénisége Simó Ferenc, aki először korcsolyázott 41 másodperc alatt az 500 méteres versenytávon, 1980. február 20-án, majd még négyszer javítva azon egészen 40.48-ig.

Temesi Imre 1978-tól négyszer nyert bajnokságot, míg a rövidtávú bajnokságot hatszor nyerte el. Hunyady Emese Rusz Ágnes követően szintén csak egyszer volt “hivatalosan” országos bajnok, mert azt megelőzően P. Nagy Zsuzsa öt bajnokságából az egyiket valójában Hunyady Emese nyerte meg, de bírói tévedés miatt az utolsó távot (3000 m-t) újra futották, amelynél Hunyady Emese már nem állt rajthoz. – Hiszen ő már egyszer nyert – s a futási sorrend újrasorsolása, már itt nem módosítható volna ugyanannak a bajnokságnak egyszer lefutott időeredményeit. Hunyady Emese -Ausztriába való távozásáig - folyamatosan hatszor nyerte meg a rövidtávú bajnokságot. 1985-től Szikora Szilvia jeleskedett a hölgyeknél és ötször nyerte meg a bajnokságot. Szilvia elsősorban a hosszabb távokat szerette és a jelentősebb csúcsjavításai is 3000 és 5000 méteren történtek. A férfiaknál Bíró Ferdinánd 1983-ban nyerte meg először az “összetett” bajnokságot, majd ezt követően 1988-ig még négyszer volt magyar bajnok. A rövidtávú bajnokságot csak egyszer sikerült megnyernie 1987-ben. Szikora Szilvia sprint-bajnoki címeinek száma: 4 volt.

Az 1989. év nagy fordulatot hozott a magyar gyorskorcsolyázó sport életében. Nemcsak azért, mert támogatás hiányában két klub is feladni kényszerült az eddig fenntartott gyorskorcsolyás szakosztályukat, hanem azért is, mert egy ifjúsági korú versenyző: Dolp István nyerte meg a bajnokságot. Ez elsősorban azt jelentette, hogy két volt bajnokunk: Bíró Ferdinánd és Szikora Szilvia is abbahagyta a versenyzést. Ezt követően, 1990-től 94-ig a férfiaknál Dolp István nyerte a nemzeti bajnokságokat, míg a hölgyeknél Kútvölgyi Erzsébet nyert 1990-ben: összetettben és sprinten is. Majd azt követően Egyed Krisztina kezdte meg bajnoki sorozatát.

A férfiaknál a rövidtávú bajnokságon (sprintben) Dolp István kétszer, 1989-ben és 1990-ben nyerte meg, majd őt követően sorozatban négyszer Madarász Csaba nyert. A hazai versenypályánkon, a Városligeti Műjégpályán magyar versenyző 40 másodperc alatt az 500 méteres távon “hivatalosan” Dolp István korcsolyázott: 39.83 sec, 1989. december 13-án. Azonban ezt megelőzően még 1982-ben Kovács László (39.63) egy felmérő versenyen a lengyel Józwick ellen már futott 40 másodperc alatt. Azonban a rendelkező szabályok hiányában nem minősülhetett sem magyar rekordnak, sem belföldi csúcshoz, mivel az eredmény egy lengyelek által szervezett felmérő versenyen született, amely nem szerepelt a magyar versenynaptárban. Természetesen ezt a jelentős hiányosságot a szakbizottság helyreigazította az 1987. szeptember 10-én megtartott ülésén, ahol újra szabályozták a rekordok nyilvántartásának módozatait és kategóriáit, valamint azok regisztrációs vezetését.

1990-től számítva, amit nevezhetünk a rendszerváltás évének is, a magyar gyorskorcsolyázók újra megjelentek a nemzetközi versenyeken és bajnokságokon, - mondhatni teljes rendszerességgel. Azonban egy ilyen hosszú "önkéntes" távolmaradást nehéz behozni. Így természetesen nehéz dolga akadt Baló Zsoltnak is, aki a bajnoki sorozatban Dolp Istvánt követően, 1995 óta magyar színekben folytatta a versenyzést, és azóta nyerte mindkét nemzeti bajnokságot. De Baló Zsolt eddig elért 9 összetett bajnoki győzelmével az előkelő harmadik helyre jött fel a magyar bajnokok rangsorában a férfiak között, miközben 35 felnőtt országos csúcsot állított fel a különböző versenytávokon, és többször képviselte hazánkat az Európa-bajnokságokon, ahol elsősorban 500 és 1500 méteres távokon jeleskedett egy 6. és két 7. helyezéssel.

Egyed Krisztina érdemei sem elhanyagolhatók, aki 1991-től 12-szer nyert összetett nemzeti bajnokságot úgy, hogy közben 47-szer állított fel országos felnőtt csúcsot a különböző versenytávokon, megelőzve ezzel Hunyady Emesét, aki csak 37-szer állított fel országos felnőtt csúcsot. Egyed Krisztina többször képviselte Magyarországot az ISU Világ és Európa-bajnokságain. Kiemelkedő eredménynek számított az 1997-es 4. helyezése 500 méteren és a 2003-as EB 3. helyezése (bronzérem) 500 méteren.

Baló Zsoltot 2004-ben a fiatal és tehetséget Papp Marcell követte a bajnokok sorában, aki két országos felnőtt csúcsot futott rövid versenyzői pályafutása alatt. Majd őt 2005-től sorozatban Szöllősi Szabolcs követte, aki 6 összetett bajnoki címe mellett 4 országos felnőtt csúcsot ért el, valamint kétszer képviselte Magyarországot az Európa-bajnokságokon. Ugyan erre az időszakra a hölgyeknél Tóth Ágota 6 összetett bajnoki győzelmét említhetjük, aki összesen 3 országos felnőtt csúcsot ért el. A tatabányai Fecskés Orsolya mindössze egyszer, 2006-ban tudta megszakítani bajnoki sorozatát. Tóth-Lykovcán Ágota elsősorban a sprint távokon jeleskedett, de Egyed Krisztinához hasonlóan többször képviselte a magyar színeket az Európa-bajnokságokon.

A férfiaknál Szöllősi Szabolcsot a debreceni Nagy Konrád váltotta az összetett (nemzeti) bajnokok sorában, és ma már két összetett bajnoki címmel dicsekedhet, miközben jelentősnek mondható előrelépést produkált a nemzetközi szintű 1500-as eredményével. Nagy Konrád kitűnő képességekkel rendelkezik és várhatóan jelentős előrelépést fog produkálni az ISU Világkupa versenyein az elkövetkező években, valamint a 2018-as téli olimpián. A nőknél is „örségváltás zajlott”, s ennek megfelelően a 2016.évi női összetett bajnok Orosz Beáta lett.

2016. Szept. 01.

Gy. J.